

06 februari 2017

Hoe stem je voor de kunst?

De Culturele Stemwijzer

Tekst Alexander Nieuwenhuis

Hard//hoofd presenteert De Culturele Stemwijzer, een handig overzicht van de standpunten over kunst en cultuur van de diverse partijen. Eerst zijn de gevestigde namen aan de beurt: D66, GroenLinks, PVV, SP, VVD, PvdA en CDA.

De afgelopen jaren hebben kunst- en cultuurorganisaties behoorlijk op hun reserves ingeteerd. Veel werk wordt door vrijwilligers, stagiaires of tijdelijke krachten verricht. Vast personeel werkt soms op het randje van een burn-out. En de kunstenaars, zo bleek ook uit het SER-rapport van januari 2016, komen er al helemaal bekaaid van af. Vooral voor kleinere instellingen blijkt het lastig private investeringen aan te trekken.

Zal er na jaren van bezuinigingen eindelijk weer worden geïnvesteerd in cultuur? Gaan de organisaties weer adem kunnen halen en de Nederlandse kunsten weer echt floreren? Zal de positie van de kunstenaar verbeteren? Dat hangt allemaal van de verkiezingsuitslag af.

Als je kunst belangrijk vindt bij je keuze voor een politieke partij, is het noodzakelijk dat je goed geïnformeerd bent. Wij hebben daarom de partijprogramma's onderzocht en met woordvoerders gebeld, zodat jij op 15 maart 2017 de juiste keuze kunt maken.

D66

Visie

D66 is vanouds een partij die cultuur zeer belangrijk vindt. Lijsttrekker en woordvoerder cultuur Alexander Pechtold: "Kunst leert mensen kritisch kijken en denken, zich te uiten en iets in een ander perspectief te zien. D66 staat voor een vrije en open samenleving. Daar maakt kunst en cultuur onlosmakelijk onderdeel van uit." "De overheid heeft een belangrijke rol in het mogelijk maken van kunst en cultuur. Haar bijdrage werkt als een vliegwiel om private investeringen aan te trekken vanwege het vertrouwen dat het uitstraalt."

Financiën

Pechtold: "D66 wil na een aantal schrale jaren met forse bezuinigen ingezet door VVD-staatssecretaris Halbe Zijlstra, wat betreft budget voortgezet door de huidige PvdA-minister, dat er de komende periode weer geïnvesteerd gaat worden in cultuur. Deze periode hebben we ons hier al hard voor gemaakt en het kabinetsbeleid kunnen bijsturen, maar de komende periode willen we dat er 100 miljoen bij komt. Dit bedrag moet gericht worden geïnvesteerd, zodat er ruimte is voor bewezen kwaliteit én voor vernieuwing."

GroenLinks

Visie

De cultuurvisie van GroenLinks is nog in de maak, maar op het partijcongres zijn een aantal veelbelovende amendementen aangenomen. Woordvoerder en kandidaat voor de Tweede Kamer Corinne Ellemeet: "Om te beginnen moeten we af van de nadruk op de eigen inkomstennorm. De organisaties hebben van alles geprobeerd maar het werkt gewoon niet. Bovendien focus je met die inkomstennorm op het verkeerde rendement, een plat rendement, niet een diep rendement. Kunst levert zoveel meer op dan alleen geld maar dat is moeilijk te meten. We moeten dus zeer kritisch gaan kijken naar hoe instellingen momenteel beoordeeld worden, dat gaat veel te veel over cijfers."

Ook voor de kunstenaars wil GroenLinks zich inzetten. Ellemeet: "Kunstenaars moeten van hun werk kunnen leven. Momenteel kan dat niet, die cijfers spreken voor zich. Veel te veel kunstenaars zijn gedwongen zzp'ers en hebben een slechte

onderhandelingspositie. Een eerlijke inkomstenpositie voor kunstenaars laat zien dat je als samenleving hun werk serieus neemt.”

Financiën

GroenLinks wil fors investeren in cultuur en het financiële gat dat onder toenmalig staatssecretaris Zijlstra is geslagen dichten. De partij wil dit bereiken met onder meer structurele investeringen in een betere arbeidsmarktpositie voor kunstenaars, cultuureducatie en talentontwikkeling.

PVV

Visie

De PVV is er in haar A4'tje heel duidelijk over. Kunstsubsidies worden als het aan Geert Wilders ligt de dag na de verkiezingen afgeschaft. Hoe dit in zijn werk zal gaan en hoe de partij de Nederlandse cultuur gaat beschermen tegen oprukkende islamisering zonder subsidies voor kunst en cultuur kan jammer genoeg niet achterhaald worden. De PVV beantwoordt geen e-mails, honoreert geen interviewverzoeken en er zit niemand naast de perstelefoon. In zijn algemeenheid kunnen we van de PVV zeggen dat ze nogal vijandig staat tegenover het huidige culturele klimaat. Dit bleek in 2011 toen ze met graagte gedoogsteun gaf aan maatregelen van Halbe Zijlstra. Het aantal zetels dat de peilingen voor Geert Wilders voorspelt, is een slecht teken voor de kunst.

SP

Visie

De SP profileert zich als een partij die kunst en cultuur belangrijk vindt. Voor deze partij is het vooral van belang dat kunst, of ze inhoudelijk nu wel of niet toegankelijk is, in ieder geval financieel toegankelijk is. Vandaar ook het voorstel om musea een dag in de week gratis open te stellen. Ook wil de SP zich sterk maken voor de strijd tegen de stille armoede onder kunstenaars. Wat goede kunst precies is en wat het belang van kunst is, daar laat de SP zich niet heel expliciet over uit. Het partijprogramma stelt: “Kunst geeft meer kleur aan de samenleving die anders grijs is.” Dat zal niemand betwisten maar een echte cultuurvisie is het nog niet. Als de SP

zich meer als cultuurpartij wil profileren kan ze misschien in navolging van D66 een cultuurvisie laten opstellen.

Financiën

Dat de SP niettemin een toegewijde cultuurpartij is blijkt wel uit de inspanningen van Jasper van Dijk om samen met D66 op te trekken voor meer geld bij het Fonds Podiumkunsten. Van Dijk: “De PvdA wilde wachten met investeren tot na de verkiezingen, maar er was sprake van een noodsituatie. We hebben met een brede coalitie de Minister kunnen overtuigen om het toch nu al te doen omdat een aantal gezelschappen anders de boeken moesten sluiten.” De SP zou meer willen investeren in cultuur, maar wil voorlopig geen bedrag noemen.

VVD

Visie

De VVD is optimistisch over de Nederlandse kunst en cultuur. Woordvoerder Arno Rutte: “Nederland kent een heel divers cultuurlandschap. We kennen hoogwaardige architectuur en hoogwaardig ballet. Onze dancemuziek is wereldtop, net als onze opera. En we hebben een eeuwenlange traditie in prachtige beeldende kunst. En dan vergeet ik allerhande prachtige kunst, van toneel en popmuziek tot orkesten en musical.”

Maar wat precies het belang van al deze kunst en cultuur is blijft enigszins onduidelijk. Gevraagd of kunst vooral een inherente of een economische waarde moet hebben antwoordt Arno Rutte: “De kunst heeft soms een inherente waarde en soms ook een economische waarde. Soms vallen beide belangen samen. Dit is met name het geval wanneer de kunst zich goed met een publiek weet te verbinden.”

Financiën

De VVD is volgens Arno Rutte een groot voorstander van meer geld voor cultuur. De partij is daarbij van mening dat dit niet uit subsidies moet bestaan maar uit privaat geld. De Geefwet uit 2012 zou dit volgens Arno Rutte moeten bespoedigen. Maar onderzoek van de Vrije Universiteit wijst uit dat 90% van de giften onder deze wetgeving bij zeer grote instellingen terecht is gekomen en ook in minder hoge bedragen dan verwacht.

PvdA

Visie

Voor de PvdA zijn kunst en cultuur belangrijk om mensen te inspireren en nieuwe inzichten te geven. Woordvoerder Joyce Vermuë: “Door kunst en cultuur kunnen we onszelf vragen stellen, laten bevestigen of tegenspreken. Daarmee zorgt cultuur voor ontspanning, inspiratie en verbinding.”

Wat betreft het belang van kunst, haar rol in de samenleving en de manier waarop ze gefinancierd wordt zijn er raakvlakken met de VVD. Vermuë: “Het is belangrijk dat gezelschappen en instellingen een directe band met hun publiek en bezoekers aangaan, dat zien we niet alleen in de cultuur maar veel breder in de samenleving. Sociale media maken het makkelijker om deze directe band aan te gaan, maar vaak gaat die band verder dan die tussen consument en aanbieder, en ontstaat een zekere wederkerigheid. Daarin past het ook dat betrokken mensen de culturele instellingen waarmee ze zich verbonden weten financieel steunen en een diepere verbinding aangaan. De Geefwet met de extra belastingkorting voor giften aan culturele instellingen kan bijdragen aan het vormen van deze band, maar ik denk dat de invloed hiervan beperkt is.”

Onder Minister Bussemaker veranderde de toon waarop over kunst werd gesproken aanzienlijk en voelde de kunstensector zich minder gemarginaliseerd dan onder Rutte I.

Financiën

De financiën zijn onder Bussemaker maar mondjesmaat verbeterd. Joyce Vermuë: “De afgelopen jaren hebben we met de VVD samengewerkt en was er de afspraak bij aanvang dat er niet structureel meer uitgegeven zou worden aan cultuur. Desondanks is het ons gelukt om het cultuurbudget met een kleine 40 miljoen te verhogen.”

In het partijprogramma vinden we terug dat de partij jaarlijks 100 miljoen extra wil investeren in kunst en cultuur. Alhoewel dit een mooi voornemen is zijn er toch nog een aantal vraagtekens bij te plaatsen. Zonder druk van de oppositiepartijen zou er in de afgelopen periode waarschijnlijk geen extra geld voor noodlijdende gezelschappen zijn gekomen.

CDA

Visie

Volgens het partijprogramma van de CDA is kunst en cultuur van belang omdat ze “kleur aan de samenleving geven en bijdragen aan saamhorigheid en identiteit in een rijk en gevarieerd verenigingsleven.”

Regionale spreiding van kunst en cultuur is voor de partij een belangrijk thema. Om dat te bereiken moeten de middelen volgens het CDA ook beter worden gespreid: “Wij willen dat overal in Nederland een volwaardig cultureel aanbod bestaat, met ruimte voor regionale differentiatie. In Limburg kan de harmonie de aanjager zijn; in Groningen kan dat het Noorderslagfestival zijn.”

De partij wil zich ervoor inzetten dat bibliotheken en muziekscholen voor iedereen toegankelijk blijven en zet zich in voor het behoud van waardevolle monumenten, kerken, kunstwerken, archieven, documenten en boeken voor de komende generaties.

Financiën

Of het CDA meer of minder geld voor de kunsten wil valt uit haar programma niet op te maken.

Concluderend

Van de grotere partijen zien we D66, SP en GroenLinks sterk voor cultuur opkomen. De PvdA heeft de kunst- en cultuurbelangen in de afgelopen periode wat moeizaam verdedigd maar heeft traditioneel wel goede intenties.

Het wordt de cultuurminnaar te allen tijde afgeraden om op de PVV, de VVD of het CDA te stemmen.

In een volgend artikel laat Alexander de kleinere en nieuwe partijen aan het woord.

Beeld: [Erik Olaerts](#)